

METODY AMORTYZACJI MAJĄTKU PORTOWEGO

1) Powszechnie stosowaną w Polsce do końca 2001 roku była **metoda amortyzacji liniowej**.

Metoda amortyzacji liniowej polega na dokonywaniu równych corocznie odpisów amortyzacyjnych według obowiązujących wysokości rocznych stóp amortyzacyjnych lub na podstawie przewidywanego okresu ekonomicznej użyteczności środka trwałego. Rozpoczęcie dokonywania odpisów amortyzacyjnych następuje nie wcześniej niż po przyjęciu środka trwałego do użytkowania, zaś jego zakończenie nie później niż z chwilą zrównania wartości odpisów amortyzacyjnych z wartością początkową środka trwałego lub przeznaczenia go do likwidacji, sprzedaży, stwierdzenia jego niedoboru. Z dokonaniem odpisu amortyzacyjnego wiąże się pojęcie stopy i stawki amortyzacyjnej.

Stawka amortyzacyjna to odpis jednostkowy, czyli kwota zużycia środka trwałego przypadającego na dany okres.

$$A = (W_p - K_l + D_l) / T \text{ [zł/okres]}$$

gdzie:

W_p - wartość początkowa;

K_l - koszty z likwidacji;

D_l - dochody z likwidacji;

T - przewidywany okres użytkowania.

(wzór ten określa pojęcie stawki amortyzacyjnej)

$$(K_l + D_l) = W_o$$

W_o - wartościowe odpady likwidacji środków trwałych.

Stopa amortyzacji jest normą procentową zużycia środka trwałego ustaloną na jednostkę czasu jego użytkowania, najczęściej na jeden rok.

$$S = (A / W_p) * 100 \text{ [%/okres]}$$

A - stawka amortyzacyjna;

W_p - wartość początkowa środka trwałego;

$$A = (s * W_p) / 100$$

Tą zależnością posługujemy się przy określaniu rocznej stawki amortyzacji.

Znajomość stopy amortyzacji to, to samo co znajomość przewidywanego okresu użytkowania. Te wielkości rocznych stawek amortyzacji podają przeciętne użytkowanie środka trwałego w przeciętnych warunkach.

Stopa amortyzacji jest podstawą do ustalenia stawki amortyzacji.

$$s = 100 / T$$

Zależność między stopą amortyzacji, a przewidywanym okresem użytkowania.

Obowiązujące stopy amortyzacyjne podatnicy mogą podwyższać w pogarszających się i złych warunkach użytkowania środków trwałych grupy 1 i 2, a także w odniesieniu do maszyn, urządzeń, środków transportu wymagających szczególnej sprawności technicznej oraz maszyn i urządzeń poddanych szybkiemu postępowi technicznemu.

W odniesieniu do grupy 1 i 2, to podwyższenie stopy amortyzacji oznacza możliwość zastosowania współczynnika 1, 2 w pogorszonych i złych warunkach.

Dla maszyn, urządzeń, środków transportu wymagających szczególnej sprawności technicznej, max: 1,4.

Dla maszyn i urządzeń poddanych szybkiemu postępowi technicznemu, max: 2. Stosowanie współczynników zwiększających wysokość obowiązujących stawek amortyzacji praktycznie oznacza dopuszczenie przyspieszonej metody amortyzacji.

2) **Metoda amortyzacji przyspieszonej** polega bowiem na świadomym zaniżaniu przewidywanego okresu użytkowania środka trwałego.

Wartość bieżąca to wartość po skorygowaniu o dotychczasowe zużycie.

Ponadto w odniesieniu do samochodów osobowych spełniających określone kryteria przepisy dopuszczają ustalenie stawek amortyzacyjnych w odniesieniu do wartości bieżącej środka trwałego.

$$A = (s * W_B) / 100$$

gdzie: W_B – wartość bieżąca środka trwałego.

Jednak począwszy od roku podatkowego, dla którego tak ustalona roczna kwota amortyzacji miałyby być niższa od kwoty ustalonej liniowo, dalszych odpisów dokonuje się metodą amortyzacji liniowej. Dopuszczony w odniesieniu do samochodów osobowych sposób dokonywania odpisów amortyzacyjnych w odniesieniu do bieżącej wartości oznacza możliwość okresowego stosowania degresywnej metody amortyzacji.

3) **Degresywną metodę amortyzacji** charakteryzuje bowiem malejący w kolejnych latach użytkowania wysokość odpisów amortyzacyjnych.

W ramach metody degresywnej wyróżnia się dwa sposoby dokonywania odpisów, określane jako:

a) metoda malejącego salda;

b) metoda SOYD (Sum Of the Year's Digits = Sumy Cyfr Rocznych).

Ad. a)

Metoda malejącego salda:

$$A^t = (s_A * W_B) / 100$$

gdzie:

A^t – stawka amortyzacji dla roku t ;

W_B – wartość bieżąca środka trwałego (wartość początkowa pomniejszona o dotychczasowe zużycie);

t – indeks kolejnego roku;

s_A – stopa amortyzacyjna, określana według zależności:

$$s_A = [1 - (W_o / W_p)^{-T}] * 100\%$$

T – przewidywany okres eksploatacji środka trwałego.

W tym przypadku zmniejszenie się wysokości odpisów amortyzacyjnych w kolejnych latach jest efektem dokonywania odpisów od wartości bieżącej przy stałej wysokości stopy amortyzacyjnej.

Ad. b)

Metoda SOYD

$$A^t = [s_A^t * (W_p - W_o)] / 100$$

s_A^t – stopa amortyzacji dla roku t, określona na podstawie zależności:

$$s_A^t = \{ [T + (1-t)] / [T * (T+1) / 2] \} * 100\%$$

Degresywny charakter odpisów amortyzacyjnych w metodzie SOYD jest efektem zmniejszanej w kolejnych latach stopy amortyzacji.

4) **Naturalna metoda amortyzacji** polega na przyjmowaniu wysokości stawek amortyzacyjnych w zależności od wielkości pracy jaką środek trwały wykonał w danym okresie.

$$A^t = [(W_p - W_o) / PR] * PRB$$

PR – planowana wielkość pracy, jaką środek trwały wykona w czasie całego okresu jego eksploatacji;
PRB – praca faktycznie wykonana w danym okresie.

Obecnie przy ustalaniu okresu amortyzacji należy uwzględnić czas ekonomicznej eksploatacji środka trwałego, w szczególności:

- liczby zmian, na której środek pracuje;
- tempa postępu technicznego;
- wydajność środka trwałego, mierzona liczbą godzin pracy lub liczbą wytworzonych produktów;
- prawne lub inne ograniczenia czasu użytkowania;
- przewidywana przy likwidacji wartość netto istotnej pozostałości środka trwałego.

Wobec swobody w zakresie kształtowania zakresu stawek amortyzacji podstawą dokonywania odpisów amortyzacyjnych mogą być stopy (stawki) podatkowe, jeśli odzwierciedlają powyższe czynniki. Jednak te same urzędnicy pracujące z różną intensywnością, dla potrzeb księgowych muszą mieć różne stawki amortyzacji.

Na dzień przyjęcia środka trwałego do użytkowania należy ustalić:

- okres lub stopę amortyzacji;
- metodę amortyzacji.

Poprawność przyjętych okresów i stóp amortyzacyjnych powinna być okresowo weryfikowana, przy czym przedmiotem weryfikacji w trakcie użytkowania mogą być okres lub stopa amortyzacji. Nie wolno natomiast dokonywać zmiany metody amortyzacji.